

AUTOR:

Bogusław Gąszcz

OPRACOWANIE REDAKCYJNE I KOREKTA:

Ewa Binda | www.centrumkorekty.pl; Agnieszka Kaszok

KONSULTACJA MERYTORYCZNA:

Monika Stachowicz

PROJEKT OKŁADKI I UKŁADU TYPOGRAFICZNEGO:

Martyna Bargiel | martynabargiel@gmail.com

PROJEKT MONOCHROMATYCZNEGO UKŁADU TYPOGRAFICZNEGO:

Redakcja

SKŁAD I ŁAMANIE:

Elżbieta Olma; Adam Niezbecki

FOTOGRAFIA NA OKŁADCE:

© Bartosz Lubicz-Gembalski

ISBN 978-83-66720-23-7

Wydanie XIV

Bielsko-Biała

Stan prawny: 1 lutego 2022 r.

Wydawnictwo OD.NOWA®

43-300 Bielsko-Biała

ul. Powstańców Śląskich 6/326

tel. 33 822 97 97

e-mail: zamowienia@wydawnictwo-odnowa.pl

strona: www.wydawnictwo-odnowa.pl



Spis treści

	Wykaz skrótów	10
	Wykaz źródeł	10
	Wstęp	13
DZIAŁ	I. Przepisy wstępne Kodeksu postępowania karnego (ART. 1–23 K.P.K.)	14
	I. Zasady i cele postępowania karnego	14
	II. Umorzenie absorpcyjne	18
	III. Umorzenie kompensacyjne	18
	IV. Inicjowanie postępowania karnego	19
	V. Obowiązki Policji i innych organów postępowania karnego	20
	VI. Przesłanki procesu karnego	21
	VII. Czyn stanowiący wykroczenie	23
	VIII. Zawieszenie postępowania	24
	IX. Mediacja	25
	Pytania kontrolne nr 1	27
DZIAŁ	II. Sąd (ART. 24–44 K.P.K.)	29
	I. Właściwość sądu	29
	II. Składy orzekające sądu	35
	III. Wyłączenie sędziego	37
	Pytania kontrolne nr 2	40
DZIAŁ	III. Strony, obrońcy, pełnomocnicy i przedstawiciel społeczny, podmiot zobowiązany, właściciel przedsię- biorstwa zagrożonego przepisami (ART. 45–91b K.P.K.)	41
	I. Oskarżyciel publiczny	42
	II. Pokrzywdzony	43
	1. Status pokrzywdzonego	44
	2. Wykonywanie uprawnień procesowych pokrzywdzonego	45
	III. Oskarżyciel posiłkowy	46
	1. Formy działania oskarżyciela posiłkowego	47
	2. Skarga subsydiarna	48
	3. Ograniczenie liczby oskarżycieli posiłkowych	50
	4. Odstąpienie oskarżyciela posiłkowego od oskarżenia	51
	5. Śmierć oskarżyciela posiłkowego	52

IV.	Oskarżyciel prywatny	52
V.	Oskarżony	54
	1. Prawa i obowiązki oskarżonego (podejrzanego)	54
	2. Obrona oskarżonego	57
VI.	Obroncy i pełnomocnicy	59
	1. obrońca	59
	2. Pełnomocnik	61
VII.	Przedstawiciel społeczny	62
VIII.	Podmiot zobowiązany	64
IX.	Właściciel przedsiębiorstwa zagrożonego przypadkiem	67
	Pytania kontrolne nr 3	68
DZIAŁ	IV. Czynności procesowe (ART. 92–159 K.P.K.)	69
	I. Orzeczenia, zarządzenia i polecenia	69
	1. Podstawa orzeczenia	69
	2. Decyzje procesowe, polecenia i organy uprawnione do ich wydawania	70
	3. Elementy postanowienia i zarządzenia	71
	4. Forum dla wydania orzeczenia	73
	5. Orzekanie w przedmiocie kontrawencjonalizacji oraz depenalizacji	73
	6. Jawność posiedzeń	73
	7. Udział w posiedzeniu	74
	8. Sądowe czynności sprawdzające	74
	9. Promulgacja i doręczanie orzeczeń lub zarządzeń	75
	10. Sprostowanie omyłek pisarskich	76
	11. Klauzula wykonalności	77
	12. Narada i głosowanie	78
	II. Porządek czynności procesowych	79
	1. Forma czynności procesowych	79
	2. Uczestnictwo w czynnościach procesowych	80
	III. Terminy procesowe	82
	1. Rodzaje terminów procesowych	82
	2. Obliczanie terminów	82
	3. Przywracanie terminu zawitego	83
	4. Zawieszenie biegu terminu dla dokonania czynności procesowej	84
	5. Obliczanie czasu trwania środków przymusu	84
	IV. Doręczenia	84

	V. Protokoły	88
	1. Czynności, z których należy sporządzić protokół, stenogram; protokolanci	88
	2. Rejestrowanie obrazu i dźwięku	89
	3. Zawartość protokołu, jego podpisanie, poprawki, anonimizacja danych	90
	4. Sprostowanie protokołu	93
	VI. Dostęp do akt	94
	Pytania kontrolne nr 4	97
DZIAŁ	V. Dowody (ART. 167–242 K.P.K.)	98
	I. Podział dowodów	99
	II. Inicjatywa dowodowa, notoryjność, domniemania	100
	III. Wniosek dowodowy i oddalenie wniosku	101
	IV. Zakazy dowodowe	103
	V. Przesłuchanie, konfrontacja, okazanie	105
	VI. Wyjaśnienia oskarżonego	107
	VII. Zeznania świadków	108
	1. Obowiązki świadka	108
	2. Miejsce przesłuchania świadka	110
	3. Zakazy dowodowe dotyczące świadków	110
	4. Uprawnienia świadków w zakresie odmowy składania zeznań i odpowiedzi na pytania	112
	5. Świadek anonimowy (<i>incognito</i>)	113
	6. Szczególne formy przesłuchania pewnych kategorii świadków	115
	VIII. Świadek koronny	118
	1. Przesłanki do uzyskania statusu świadka koronnego	118
	2. Tryb procedowania w przedmiocie dopuszczenia dowodu z zeznań świadka koronnego	119
	3. Korzyści związane z uzyskaniem statusu świadka koronnego	120
	4. Utrata statusu świadka koronnego w trakcie postępowania (uchylenie bezkarności)	120
	5. Utrata statusu świadka koronnego po prawomocnym zakończeniu postępowania (uchylene bezkarności)	121
	6. Prawa i obowiązki świadka koronnego związane z przesłuchaniem i prowadzeniem rozprawy	122
	7. Program ochrony świadka koronnego	122

IX.	Biegli, tłumacze i specjaliści	123
1.	Wyłączenia od pełnienia funkcji biegłego	125
2.	Udostępnienie akt i badania biegłego	126
3.	Treść i forma opinii	127
4.	Opinia uzupełniająca i powołanie innych biegłych	128
5.	Opinia o stanie zdrowia psychicznego oskarżonego i obserwacja psychiatryczna	129
6.	Tłumacze i specjaliści	131
X.	Oględziny, otwarcie zwłok i eksperyment procesowy	132
XI.	Wywiad środowiskowy i badanie oskarżonego	134
XII.	Zatrzymanie rzeczy i przeszukanie	136
1.	Zatrzymanie	137
2.	Przeszukanie	139
XIII.	Kontrola i utrwalanie rozmów	145
	Pytania kontrolne nr 5	149
DZIAŁ VI.	Środki przymusu (ART. 243–296 K.P.K.)	150
I.	Zatrzymanie osoby	150
II.	Środki zapobiegawcze	155
1.	Tymczasowe aresztowanie	161
2.	Poręczenie	175
3.	Dozór Policji	180
4.	Nakazanie okresowego opuszczenia lokalu mieszkalnego	181
5.	Zawieszenie w czynnościach służbowych i powstrzymanie się od określonej działalności lub prowadzenia pojazdów	183
6.	Zakaz opuszczania kraju	184
7.	Zakazy związane z popełnieniem przestępstwa na szkodę członka personelu medycznego	184
III.	Poszukiwanie oskarżonego i list gończy	185
IV.	List żelazny	187
V.	Kary porządkowe	189
VI.	Zabezpieczenie majątkowe	192
	Pytania kontrolne nr 6	199
DZIAŁ VII.	Postępowanie przygotowawcze (ART. 297–336 K.P.K.)	201
I.	Funkcje postępowania przygotowawczego	201
II.	Cele postępowania przygotowawczego	202
III.	Organy postępowania przygotowawczego	203

IV.	Strony postępowania przygotowawczego	
	i ich uprawnienia, uprawnienia osób niebędących stronami	203
V.	Schemat przebiegu postępowania przygotowawczego	209
VI.	Formy postępowania przygotowawczego	210
VII.	Śledztwo	211
	1. Wszczęcie śledztwa	211
	2. Postępowanie sprawdzające	212
	3. Czynności w niezbędnym zakresie (tzw. dochodzenie w niezbędnym zakresie)	213
	4. Sprawy, w których prowadzi się śledztwo	214
	5. Termin ukończenia śledztwa	215
	6. Organy prowadzące śledztwo	215
	7. Przedstawienie zarzutów	216
	8. Zamknięcie śledztwa	219
	9. Postanowienie o umorzeniu śledztwa	220
	10. Orzeczenie co do dowodów rzeczowych po umorzeniu śledztwa	221
	11. Niepoczytalność podejrzanego	221
	12. Zawieszenie śledztwa	221
VIII.	Dochodzenie	222
	1. Organy prowadzące dochodzenie	222
	2. Zakres przedmiotowy spraw podlegających dochodzeniu	222
	3. Postanowienia w dochodzeniu	223
	4. Umorzenie rejestrowe	224
	5. Odformalizowanie dochodzenia	225
	6. Czas trwania dochodzenia	225
IX.	Nadzór prokuratora nad postępowaniem przygotowawczym	226
X.	Wzruszenie prawomocnych postanowień o umorzeniu postępowania	226
XI.	Czynności sądowe w postępowaniu przygotowawczym	229
	1. Czynności sądu w postępowaniu przygotowawczym	229
	2. Zażalenia w postępowaniu przygotowawczym na postanowienia o odmowie wszczęcia lub umorzeniu postępowania przygotowawczego	231
XII.	Sposoby zakończenia postępowania przygotowawczego	233
	1. Funkcje aktu oskarżenia	233
	2. Treść aktu oskarżenia	234
	3. Przesłanie akt sądowi	236

4. Wniosek o skazanie bez przeprowadzania rozprawy i akt oskarżenia wraz z wnioskiem o skazanie bez przeprowadzania rozprawy —	236
5. Wniosek o warunkowe umorzenie postępowania —	240
Pytania kontrolne nr 7 —	240

DZIAŁ VIII. Postępowanie przed sądem I instancji (ART. 337–424 K.P.K.) —	242
I. Wstępna kontrola oskarżenia —	242
II. Przygotowanie do rozprawy głównej —	257
1. Losowe przydzielanie spraw —	262
III. Jawność rozprawy głównej —	265
IV. Przepisy ogólne o rozprawie głównej —	268
1. Obecność oskarżonego na rozprawie —	271
2. Przebieg rozprawy głównej —	278
V. Rozpoczęcie rozprawy głównej —	280
VI. Przewód sądowy —	281
VII. Głosy końcowe —	292
VIII. Wyrokowanie —	293
Pytania kontrolne nr 8 —	318
DZIAŁ IX. Postępowanie odwoławcze (ART. 425–467 K.P.K.) —	319
I. Przepisy ogólne —	320
II. Apelacja —	334
III. Zażalenie i sprzeciw —	342
Pytania kontrolne nr 9 —	346
DZIAŁ X. Postępowania szczególne (ART. 468–517 K.P.K.) —	347
I. Postępowanie w sprawach z oskarżenia prywatnego —	348
II. Postępowanie nakazowe —	351
III. Postępowanie przyspieszone —	355
Pytania kontrolne nr 10 —	359
DZIAŁ XI. Nadzwyczajne środki zaskarżenia (ART. 518–548 K.P.K.) —	361
I. Kasacja —	361
II. Skarga na wyrok sądu odwoławczego —	369
III. Wznowienie postępowania —	372
IV. Skarga nadzwyczajna —	377
Pytania kontrolne nr 11 —	380

DZIAŁ	XII.	Postępowanie po uprawomocnieniu się orzeczenia	
		(ART. 549–577 K.P.K.)	381
	I.	Podjęcie postępowania warunkowo umorzonego	381
	II.	Odszkodowanie za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie	382
	III.	Ułaskawienie	386
	IV.	Orzekanie kary łącznej	390
		Pytania kontrolne nr 12	394
DZIAŁ	XIII.	Postępowanie w sprawach karnych ze stosunków międzynarodowych (wybrane zagadnienia)	396
	I.	Immunitety osób należących do przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych	396
	II.	Przejęcie i przekazanie ścigania karnego	399
	III.	Wystąpienie o wydanie lub przewóz osób ściganych lub skazanych przebywających za granicą oraz o wydanie przedmiotów (ekstradycja czynna)	400
	IV.	Wydanie oraz przewóz osób ściganych albo skazanych lub wydanie przedmiotów na wniosek państw obcych (ekstradycja bierna)	402
	V.	Wystąpienie do państwa członkowskiego UE o przekazanie osoby ściganej na podstawie europejskiego nakazu aresztowania (ENA)	406
	VI.	Wystąpienie państwa członkowskiego UE o przekazanie osoby ściganej na podstawie europejskiego nakazu aresztowania (nakaz europejski)	409
		Pytania kontrolne nr 13	412
DZIAŁ	XIV.	Koszty procesu (ART. 616–645 K.P.K.)	414
	I.	Przepisy ogólne	414
	II.	Zwolnienie od kosztów sądowych	419
	III.	Zasądzenie kosztów procesu	420
		Pytania kontrolne nr 14	425
DZIAŁ	XV.	Postępowanie w sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych (ART. 646–673 K.P.K.)	426
	I.	Przepisy ogólne	426
	II.	Środki przymusu i postępowanie przygotowawcze	432
	III.	Postępowanie przed sądem	433
		Pytania kontrolne nr 15	435
		Odpowiedzi do pytań kontrolnych	436

Wykaz skrótów

ETS – Europejski Trybunał Sprawiedliwości

k.c. – Kodeks cywilny

k.k. – Kodeks karny

k.k.s. – Kodeks karny skarbowy

k.k.w. – Kodeks karny wykonawczy

k.p.c. – Kodeks postępowania cywilnego

k.p.k. – Kodeks postępowania karnego

k.w. – Kodeks wykroczeń

OSA – „Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych”

OSNKW – Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Karna i Wojskowa

p.u.s.p. – ustawa Prawo o ustroju sądów powszechnych

SA – Sąd Apelacyjny

SN – Sąd Najwyższy

TK – Trybunał Konstytucyjny

u.ś.k. – ustawa o świadku koronnym

Wykaz źródeł

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r., Nr 78 poz. 483)

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1740 ze zm.)

Ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1427 ze zm.)

Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 372 ze zm.)

Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 2008 ze zm.)

Ustawa z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach karnych (t.j. Dz.U. z 1983 r., Nr 49, poz. 223 ze zm.)

Ustawa z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1651 ze zm.)

Ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 75 ze zm.)

Ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1914 ze zm.)

Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1062)

Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 790 ze zm.)

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 2345)

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 534 ze zm.)

Ustawa z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1197)

Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 396 ze zm.)

Ustawa z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 408 ze zm.)

Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 2072 ze zm.)

Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz.U. z 2020 r. poz. 358)

Ustawa z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 344 ze zm.)

Ustawa z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 576 ze zm.)

Ustawa z dnia 15 czerwca 2007 r. o licencji doradcy restrukturyzacyjnego (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 242 ze zm.)

Ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 849 ze zm.)

Ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 2171 ze zm.)

Ustawa z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1041 ze zm.)

Ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka (Dz.U. z 2015 r. poz. 21)

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 2050)

Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 945)

Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1904 ze zm.)

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie wysokości i sposobu obliczania wydatków Skarbu Państwa w postępowaniu karnym (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 663)

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 kwietnia 2013 r. w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii w postępowaniu karnym (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 2049)

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 września 2015 r. w sprawie organów uprawnionych obok Policji do prowadzenia dochodzeń oraz organów uprawnionych do wnoszenia i popierania oskarżenia przed sądem pierwszej instancji w sprawach, w których prowadzono dochodzenie, jak również zakresu spraw zleconych tym organom (t.j. Dz.U. 2018 r. poz. 522)

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.)

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 września 2020 r. w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach pokrzywdzonego w postępowaniu karnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 1619)

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 września 2020 r. w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach świadka w postępowaniu karnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 1620)

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 lipca 2018 r., sygn. akt K 9/17 (Dz.U. z 2018 r. poz. 1387)

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19 sierpnia 2020 r., sygn. akt K 46/15 (Dz.U. z 2020 r. poz. 1458)

Wstęp

Z nieskrywaną dumą i radością oddajemy w ręce czytelników zaktualizowaną książkę *Last Minute. Proces karny*. Jest to już czternaste wydanie w ciągu ubiegłych ośmiu lat, a docierające do nas sygnały świadczą o tym, że publikacja cieszy się ogromną popularnością. W *Last Minute* staramy się w sposób skondensowany i przystępny przedstawić specyfikę postępowania karnego. Tabele, wykresy oraz wzory orzeczeń pozwalają na łatwiejsze przyswojenie wiedzy z zakresu procesu karnego.

W książce uwzględniono najnowsze orzecznictwo Sądu Najwyższego oraz zmiany wprowadzone przez ustawę z dnia 17 grudnia 2021 r. która weszła w życie w dniu 12 stycznia 2022 r. (Dz. U. z 2021 r., poz. 2447).

AUTOR

ZASADA I CEL	TREŚĆ
prawo do sądu	każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd (ART. 45 UST. 1 KONSTYTUCJI)
trafna reakcja karna (zasada sprawiedliwości)	sprawca przestępstwa został wykryty i pociągnięty do odpowiedzialności karnej, a osoba niewinna nie poniosła tej odpowiedzialności Doktryna wskazuje, że z zasady sprawiedliwości można wysunąć następujące założenia: • nikt niewinny nie powinien ponieść odpowiedzialności • nikt winny nie powinien ponieść odpowiedzialności większej, niż na to zasłużył • nikt winny nie powinien ująć odpowiedzialności • nikt winny nie powinien ponieść odpowiedzialności mniejszej niż na to zasłużył (za: M. Cieślak, <i>Polska procedura karna. Podstawowe założenia teoretyczne</i>, Warszawa 1984)
realizacja prawa karnego materialnego – zwalczanie przestępczości, funkcja prewencyjna i wychowawcza	trafne zastosowanie środków przewidzianych w prawie karnym oraz ujawnienie okoliczności sprzyjających popełnieniu przestępstwa w taki sposób, aby osiągnięte zostały zadania postępowania karnego nie tylko w zwalczaniu przestępstw, lecz również w zapobieganiu im oraz w umacnianiu poszanowania prawa i zasad współżycia społecznego (ART. 2 § 1 PKT 2 K.P.K.); sygnalizacja uchybień w działaniu instytucji (art. 19 k.p.k.) oraz pełnomocnika (art. 20 k.p.k.), informowanie o postępowaniu karnym innych organów (art. 21 k.p.k.), zapobieganie demoralizacji nieletnich (art. 23 k.p.k.)
ochrona interesów pokrzywdzonego	uwzględnienie prawnie chronionych interesów pokrzywdzonego przy jednoczesnym poszanowaniu jego godności (art. 2 § 1 pkt 3 k.p.k.)
szybkość postępowania	rozstrzygnięcie sprawy powinno nastąpić w rozsądnym terminie (art. 2 § 1 pkt 4 k.p.k., art. 45 ust. 1 Konstytucji)
udział czynnika społecznego	w granicach określonych w ustawie postępowanie karne odbywa się z udziałem czynnika społecznego (ART. 3 K.P.K.), art. 182 Konstytucji RP), tj. z udziałem sędziów niezawodowych – ławników

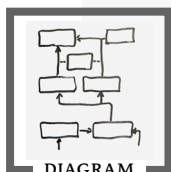


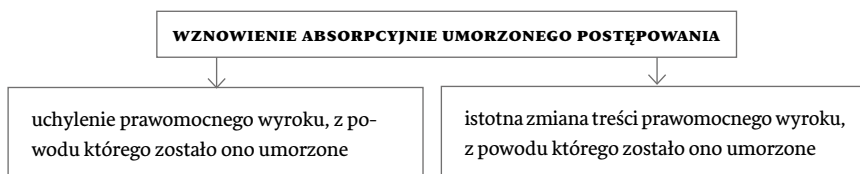
DIAGRAM
zasada do-
mniemania
niewinności
KPK D/39.

ZASADA I CEL	TREŚĆ
prawda materialna	- podstawę wszelkich rozstrzygnięć powinny stanowić prawdziwe ustalenia faktyczne (art. 2 § 2 k.p.k.) - w orzecznictwie wskazuje się, że: „Przez prawdziwe ustalenie faktyczne rozumie się ustalenie, które zostało udowodnione. Udowodnienie zachodzi wówczas, gdy w świetle przeprowadzonych dowodów fakt przeciwny dowodzonemu jest niemożliwy lub wysoce nieprawdopodobny.” (wyrok SA w Gdańsku z dnia 30 grudnia 2010 r., sygn. akt II AKa 280/10, opubl. KZS 2011/9/86)
obiektywizm	organy prowadzące postępowanie karne są zobowiązane badać oraz uwzględniać okoliczności przemawiające zarówno na korzyść, jak i na niekorzyść oskarżonego (ART. 4 K.P.K.)
<i>in dubio pro reo</i>	- niedające się usunąć wątpliwości rozstrzyga się na korzyść oskarżonego - należy dążyć do wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy, a dopiero w razie niemożności usunięcia istniejących wątpliwości – rozstrzygnąć je na korzyść oskarżonego; w toku postępowania sąd <i>de facto</i> zastępuje zarówno obrońcę, jak i oskarżyciela
domniemanie niewinności	oskarżonego uważa się za niewinnego, dopóki wina jego nie zostanie udowodniona i stwierdzona prawomocnym wyrokiem (ART. 5 § 1 K.P.K.), (ART. 42 UST. 3 KONSTYTUCJI)
prawo do obrony	oskarżonemu przysługuje prawo do obrony, w tym prawo do korzystania z pomocy obrońcy, o czym należy go pouczyć (ART. 6 K.P.K.), (art. 42 ust. 2 Konstytucji)
swobodna ocena dowodów	organy postępowania kształtują swe przekonanie na podstawie wszystkich przeprowadzonych dowodów ocenianych swobodnie z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego (ART. 7 K.P.K.)
samodzielność jurysdykcyjna sądu karnego	sąd karny rozstrzyga samodzielnie zagadnienia faktyczne i prawne oraz nie jest związany rozstrzygnięciem innego sądu lub organu (ART. 8 § 1 K.P.K.), jednak prawomocne rozstrzygnięcia sądu kształtujące prawo lub stosunek prawny są wiążące (art. 8 § 2 k.p.k)
działanie z urzędu (zasada oficjalności)	organy procesowe prowadzą postępowanie i dokonują czynności z urzędu, chyba że ustawa uzależnia je od wniosku określonej osoby, instytucji lub organu albo od zezwolenia władzy (ART. 9 § 1 K.P.K.)

II. Umorzenie absorpcyjne [art. 11 k.p.k.]

Postępowanie w sprawie o występki zagrożony karą pozbawienia wolności do lat 5 można umorzyć, jeżeli orzeczenie kary wobec oskarżonego byłoby niecelowe ze względu na rodzaj i wysokość kary prawomocnie orzeczonej za inne przestępstwo, a interes pokrzywdzonego temu się nie sprzeciwia.

PRZYKŁAD: Jeżeli sprawca odbywa karę 25 lat pozbawienia wolności za zabójstwo, niecelowe jest postępowanie karne przeciwko niemu w sprawie o sfalszowanie podpisu z art. 270 § 1 k.k.



Jeżeli kara za inne przestępstwo nie została prawomocnie orzeczona, postępowanie można zawiesić. **Zawieszone** postępowanie należy umorzyć albo podjąć **przed upływem 3 miesięcy** od uprawomocnienia się orzeczenia w sprawie o inne przestępstwo, z powodu którego zawieszono postępowanie.

III. Umorzenie kompensacyjne

Od 1 lipca 2015 r. do 14 kwietnia 2016 r. obowiązywała instytucja tzw. umorzenia kompensacyjnego. Przy drobnych przestępstwach (np. z art. 278 § 1 k.k. i art. 157 § 1 k.k.) w razie naprawienia szkody przez sprawcę bądź zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, pokrzywdzony mógł złożyć wniosek o umorzenie postępowania przeciwko sprawcy. Postępowanie umarzał prokurator lub sąd, o ile wnioski złożono przed rozpoczęciem przewodu sądowego.

IV. Inicjowanie postępowania karnego

Postępowanie karne może toczyć się w trybie z:

- **oskarżenia publicznego**, tj. z urzędu (art. 9 § 1 k.p.k.);
- **oskarżenia prywatnego**, tj. akt oskarżenia składa oskarżyciel prywatny (**ART. 59 § 1 K.P.K.**).

